

ANGELICA ROȘU

DREPT PROCESUAL CIVIL

**Teoria generală. Procedura contencioasă. Etapa scrisă.
Reguli generale privind judecata în prima instanță.
Excepțiile procesuale**

ANGELICA ROȘU

DREPT PROCESUAL CIVIL

**Teoria generală. Procedura contencioasă.
Etapa scrisă. Reguli generale privind judecata
în prima instanță. Excepțiile procesuale**

Universul Juridic

București

-2023-

I. NOȚIUNI INTRODUCTIVE ÎN DREPTUL PROCESUAL CIVIL

1. Definiție

În literatura de specialitate¹, dreptul procesual civil a fost definit ca fiind „ansamblul normelor juridice care reglementează modul de judecată de către instanțele judecătorești a pricinilor privitoare la drepturi civile ori la interese legitime care se pot realiza numai pe calea justiției, precum și modul de executare silită a hotărârilor judecătorești sau a altor titluri executorii”.

Procedura civilă, care conține regulile după care se desfășoară judecata și executarea silită, reprezintă numai o parte a dreptului procesual civil, alături de jurisdicție și de teoria acțiunii civile.

Noul Cod de procedură civilă reprezentat de Legea nr. 134/2010² a intrat în vigoare la data de 15 februarie 2013, fiind abrogat Codul de procedură civilă de la 1865.

Privitor la aplicarea în timp a legii procesual civile, legiuitorul a optat pentru soluția ca procesului, în întregul său, să îi fie aplicabile dispozițiile legii în vigoare la momentul pornirii acestuia, respectiv la data înregistrării cererii de chemare în judecată.

Astfel, art. 24 C. pr. civ. privește legea aplicabilă în cazul proceselor noi: „Dispozițiile legii noi de procedură se aplică numai proceselor și executărilor silite începute după intrarea acesteia în vigoare”, iar conform art. 25 C. pr. civ., procesele în curs de judecată și executările silite începute sub legea veche rămân supuse legii sub care au început.

Regula generală stabilită în prezentul cod este aceea că legea nouă de procedură civilă se aplică numai proceselor și executărilor silite începute

---

¹ A se vedea în acest sens M. Tăbărcă, *Drept procesual civil*, vol. I, *Teoria generală conform noului Cod de procedură civilă*, Ed. Universul Juridic, București, 2013, p. 8 și autorii citați.

² Publicată în M. Of. nr. 485 din 15 iulie 2010, republicată în M. Of. nr. 545 din 3 august 2012.

după intrarea sa în vigoare, nu și celor demarate anterior și aflate în curs de desfășurare.

Potrivit Expunerii de motive la legea de punere în aplicare a noului Cod de procedură civilă, pentru asigurarea previzibilității normei juridice, noul cod cuprinde soluții normative cu caracter de noutate în ceea ce privește aplicarea legii de procedură, înlocuind principiul aplicării imediate a noii norme de procedură, prevăzut în art. 725 alin. (1) C. pr. civ. din 1865, cu acela potrivit căruia dispozițiile noii legi de procedură civilă sunt aplicabile numai proceselor și executărilor silite începute după intrarea în vigoare a acesteia.

De la această regulă, codul instituie o derogare în cadrul art. 26 vizând legea aplicabilă mijloacelor de probă, aceasta fiind legea în vigoare la data producerii ori a săvârșirii faptelor juridice care fac obiectul probațiunii (în ceea ce privește admisibilitatea și puterea doveditoare a probelor preconstituite și a prezumțiilor legale) și, după caz, legea în vigoare la data administrării probelor (în ceea ce privește administrarea lor).

Astfel, după cum s-a arătat în mod pertinent în doctrină³, art. 24-27 NCPC constituie norme generale de drept tranzitoriu, destinate să guverneze conflicte de legi viitoare, în timp ce normele de drept tranzitoriu cuprinse în Legea nr. 76/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă au caracter special, reglementând, în mod specific, conflictele de legi ocazionate de intrarea în vigoare a noului cod.

Art. 27 C. pr. civ. dispune că „*hotărârile rămân supuse căilor de atac, motivelor și termenelor prevăzute de legea sub care a început procesul*”.

În același sens sunt și dispozițiile art. 3 din Legea nr. 76/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, care arată: „*Dispozițiile Codului de procedură civilă se aplică numai proceselor și executărilor silite începute după intrarea acestuia în vigoare. Procesele începute prin cereri depuse, în condițiile legii, la poștă, unități militare sau locuri de deținere înainte de data intrării în vigoare a Codului de procedură civilă rămân supuse legii vechi, chiar dacă sunt înregistrate la instanță după această dată*”.

Deși au trecut 10 ani de la data intrării în vigoare a noului Cod de procedură civilă, există suficiente situații care impun aplicarea în continuare

---

³ Gh.-L. Zidaru, T.C. Briciu, *Observații privind unele dispoziții de drept tranzitoriu și de punere în aplicare a noului Cod de procedură civilă* (disponibil la www.juridice.ro).

a dispozițiilor Codului de procedură civilă anterior, și avem în vedere aici, în primul rând, ipoteza rejudecării după casarea cu trimitere, caz în care este avută în vedere legea aplicabilă la momentul înregistrării cererii de chemare în judecată în primul ciclu procesual.

În ceea ce privește sintagma *processe și executări silite* utilizată în capitolul referitor la aplicarea în timp a legii, s-a precizat că, deși îndeobște prin proces civil se înțelege atât faza judecătii, cât și faza executării silite, din formularea textelor de lege s-ar putea deduce că legiuitorul a înțeles să separe cele două faze ale procesului în curs de judecată, astfel încât, în ceea ce privește judecata a reglementat aplicabilitatea legii în vigoare la momentul înregistrării cererii de chemare în judecată, în timp ce executarea este guvernată de legea în vigoare la momentul declanșării executării silite, respectiv al înregistrării cererii de încuviințare a executării silite. Faptul că legiuitorul utilizează în mod separat cele două noțiuni, vorbind despre „processe și executări silite”, este un argument suplimentar în sprijinul acestei interpretări; practic, în acest context, cuvântul „proces” este folosit în sensul de proces în curs de judecată.

Dec. nr. 2789/2014 a ICCJ, s. a II-a civ.: *„În privința proceselor începute anterior datei de 15 februarie 2013, normele de procedură, cuprinse în actele normative speciale, se aplică în continuare în forma în vigoare existentă până la data intrării în vigoare a Noului Cod de procedură civilă, în condițiile în care Legea nr. 76/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă nu prevede în mod expres altă soluție”.*

În acest sens este și art. 27 NCPC, care dispune că *„hotărârile rămân supuse căilor de atac, motivelor și termenelor prevăzute de legea sub care a început procesul”.*

Dezlegarea unor chestiuni de drept. Dec. nr. 52/2018⁴ a ICCJ: *„În interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 27 C. pr. civ., cu referire la art. 147 alin. (4) din Constituția României, efectele dec. nr. 369 din 30 mai 2017 a Curții Constituționale (CC) se produc cu privire la hotărârile judecătorești pronunțate după publicarea acesteia în Monitorul Oficial al României, în litigiile evaluabile în bani de până la 1.000.000 de lei inclusiv, pornite ulterior publicării deciziei (20 iulie 2017)”.*

---

⁴ Publicată în M. Of. nr. 609 din 17 iulie 2018.

Constituționalitate. Dec. nr. 874/2018⁵ a CC. Curtea Constituțională a admis excepția de neconstituționalitate și a constatat că „prevederile art. 27 C. pr. civ., în interpretarea dată prin dec. nr. 52 din 18 iunie 2018 pronunțată de ICCJ, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, sunt neconstituționale. Dispozițiile art. 27 C. pr. civ., în interpretarea dată prin dec. nr. 52 din 18 iunie 2018 pronunțată de ICCJ, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, conduc la prelungirea în timp a efectelor unei norme constatate neconstituționale, prin dec. nr. 369 din 30 mai 2017 a CC, ceea ce încalcă dispozițiile art. 147 alin. (4) din Constituție, ce consacră efectul imediat și general obligatoriu al deciziilor Curții Constituționale, coroborate cu cele ale art. 16 alin. (1) și art. 21 alin. (1) și (2) privind accesul liber la justiție. Această interpretare este contrară și jurisprudenței Curții Constituționale referitoare la efectele de ordin constituțional ale deciziilor sale prin care constată neconstituționalitatea unei norme legale, efecte care sunt de imediată aplicare asupra cauzelor pendinte”.

Notă: În urma pronunțării acestei decizii a Curții Constituționale, și-a încetat efectele dec. nr. 52 din 18 iunie 2018 a ICCJ (M. Of. nr. 609 din 17 iunie 2018), prin care Completul pentru dezlegarea unei chestiuni de drept în materie civilă stabilise că efectele dec. nr. 369 din 30 mai 2017 a CC se produc cu privire la hotărârile judecătorești pronunțate după publicarea acesteia în Monitorul Oficial al României, în litigiile evaluabile în bani de până la 1.000.000 lei inclusiv, pornite ulterior publicării deciziei (20 iulie 2017).

În ceea ce privește aplicarea în spațiu a legii procesual civile, art. 28 C. pr. civ. consacră principiul teritorialității legii de procedură. Potrivit acestui principiu, *dispozițiile legii de procedură se aplică tuturor proceselor care se judecă de către instanțele române, sub rezerva unor dispoziții legale contrare. În cazul raporturilor procesuale cu element de extraneitate, determinarea legii de procedură aplicabile se face potrivit normelor cuprinse în cartea a VII-a.*

---

⁵ Publicată în M. Of. nr. 2 din 3 ianuarie 2019, disponibilă la https://www.ccr.ro/wp-content/uploads/2020/07/Decizie_874_2018.pdf.